

บทที่ 1 บทนำ

การปลูกพืชผักเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะพืชผักเมืองหนาว ซึ่งเป็นพืชผักที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศบนพื้นที่สูงและให้ผลตอบแทนที่ดี ในพื้นที่มูลนิธิโครงการหลวงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผักและสมุนไพรเมืองหนาวเพื่อทดแทนการปลูกฝิ่น โดยได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกภายใต้ระบบมาตรฐานอาหารปลอดภัย ได้แก่ GAP, GLOBAL G.A.P และเกษตรอินทรีย์ จนได้รับการรับรองมาตรฐานพืชอินทรีย์ จากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2557 มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 619 คน สามารถปลูกผักอินทรีย์ 42 ชนิด มีพื้นที่ปลูก 1,599.52 ไร่ ปริมาณ 1,255.40 ตัน คิดเป็นมูลค่าที่เกษตรกรได้รับ 31.23 ล้านบาท (มูลนิธิโครงการหลวง, 2557)

สำหรับการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์นั้น สิ่งที่ยังเป็นประเด็นปัญหาในการผลิต คือ ปัจจัยการผลิตที่จะนำมาใช้ทดแทนสารเคมีเกษตร ซึ่งสภาพปัญหาในการผลิตที่พบ คือ มีโรคและแมลงเข้าทำลายในการปลูกผักบางชนิด เช่น การเข้าทำลายของจิ้งหรีดใหญ่ในแครอทอินทรีย์ ซึ่งจะกัดกินบริเวณลำต้นทำให้ต้นแครอทอินทรีย์ได้รับความเสียหาย และการป้องกันกำจัดโรคใบจุดตากบในคอสอินทรีย์ ซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลิตผล มูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จึงได้มีการวิจัยและพัฒนาปัจจัยชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปลูกผักอินทรีย์ในพื้นที่ของตนเองได้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวของคอสอินทรีย์และโอ๊คลิฟเขียวอินทรีย์ที่มีความสูญเสียเนื่องจากอาการรอยตัดแต่งและโรคใบจุด โดยมีเป้าหมายจากงานวิจัยที่จะลดความสูญเสียไว้ให้น้อยที่สุด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 การศึกษาประกอบด้วย (1) การทดสอบปัจจัยการผลิตชีวภาพในการปลูกผักอินทรีย์โครงการหลวง (2) การทดสอบวิธีการจัดการธาตุอาหารแมกนีเซียมในคะน้าฮ่องกงอินทรีย์ (3) การศึกษาชนิดและอัตราใช้น้ำหมักชีวภาพที่เหมาะสมในการเพิ่มปริมาณผลผลิตผักกาดขวางตุงอินทรีย์ โดยศึกษาวิธีการจัดการปลูกจนถึงระยะเก็บเกี่ยวและการใช้ปัจจัยการผลิตชีวภาพที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (4) การศึกษาวิธีการลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวในคอสอินทรีย์และโอ๊คลิฟเขียว มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตรวมถึงการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสียในกระบวนการผลิต โดยคาดหวังว่าการศึกษานี้จะสามารถแก้ไขปัญหาการผลิตผักอินทรีย์ของโครงการหลวงให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อุปทาน ยังผลให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการปลูกผักอินทรีย์ อันจะนำไปสู่การทำเกษตรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการศัตรูพืชและการจัดการธาตุอาหารในการปลูกผักอินทรีย์
2. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตผักอินทรีย์